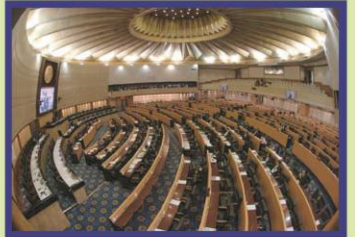

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๓/๒๕๕๘

วันศุกร์ที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๘

อ.พ. ๖๘/๒๕๕๘

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

**ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)**

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยมีหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัตินี้ ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

เหตุผล

โดยที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นสมบัติล้ำค่าที่ได้มีการสร้างสรรค์ สืบส่งต่อกันมา และสืบทอดในชุมชนจากคนรุ่นหนึ่งมาอีกคนรุ่นหนึ่ง แต่ในปัจจุบันมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมดังกล่าว ได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ บางครั้งมีการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ในทางที่บิดเบือนหรือไม่เหมาะสมและอาจเป็นเหตุให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเหล่านั้นต้องเสื่อมสูญไปอย่างน่าเสียดาย สมควรจัดให้มีการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้มีความสืบเนื่องและยั่งยืนสืบไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. มีเนื้อหารวม จำนวน ๒๕ มาตรา สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

๑. กำหนดบทนิยามศัพท์ คำว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” ให้หมายความว่า ความรู้ การแสดงออก การประพฤติปฏิบัติ หรือทักษะ ทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ หรือวัตถุ ซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชน ยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง และคำว่า “ชุมชน” ให้หมายความว่า กลุ่มคนกลุ่มเดียวหรือหลายกลุ่ม ที่มีความรู้ มีการประพฤติปฏิบัติ สืบทอด หรือมีส่วนร่วมในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้น (ร่างมาตรา ๓)

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๒. กำหนดลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการส่งเสริมและรักษาตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา
- (๒) ศิลปะการแสดง
- (๓) แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล
- (๔) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล
- (๕) งานช่างฝีมือดั้งเดิม
- (๖) การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว
- (๗) ลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(ร่างมาตรา ๔)

๓. กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำนวน ๒๑ คน ซึ่งประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๑๑ คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก อธิบดีกรมศิลปากร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร และประธานสภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๘ คน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ด้านศิลปะการแสดง ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

โดยให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

(ร่างมาตรา ๕)

๔. กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยต้องเป็นผู้ที่มีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์ กำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ (ร่างมาตรา ๖ - ร่างมาตรา ๙)

๕. กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และให้คณะกรรมการสามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการกลั่นกรองขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อทำหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นทางวิชาการเพื่อประกอบการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแก่คณะกรรมการ โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดเสนอ

(๓) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๔) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการกลั่นกรองตามมาตรา ๒๑

(๕) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๖) พิจารณาและให้ความเห็นชอบการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๗) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๘) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมเสนอ

(๙) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๑๐) ประกาศเกียรติคุณเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หรือหน่วยงาน ที่ทำคุณประโยชน์เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๑๑) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

(ร่างมาตรา ๑๐ และร่างมาตรา ๑๒)

๖. กำหนดองค์ประชุม และมติที่ประชุมของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คณะอนุกรรมการกลั่นกรอง คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน (ร่างมาตรา ๑๑ และร่างมาตรา ๑๓)

๗. กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้อำนวยการกองกิจการเครือข่ายทางวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมศึกษา กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร และประธานสภาวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๖ คน ซึ่งปลัดกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจาก ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ด้านศิลปะการแสดง ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หรือ ด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและชุมชนด้วย

(ร่างมาตรา ๑๔)

๘. กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำจังหวัด ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๔ คน ได้แก่ วัฒนธรรมจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๑ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด และประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๖ คน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจาก ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ด้านศิลปะการแสดง ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หรือ ด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและชุมชนด้วย

(ร่างมาตรา ๑๕)

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๙. กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานครหรือจังหวัด แล้วแต่กรณี และอาจเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศต่อคณะกรรมการ

(๒) ดำเนินการร่วมกับชุมชนเพื่อจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๓) พิจารณาและคัดเลือกมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อเสนอขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อคณะกรรมการ

(๔) ประสานงานเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน รวมทั้งระดมทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๕) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๖) ส่งเสริมให้มีการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(ร่างมาตรา ๑๖)

๑๐. กำหนดให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๑) มาบังคับใช้กับคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๑๗)

๑๑. กำหนดให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ร่างมาตรา ๑๘)

๑๒. กำหนดให้ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด คณะอนุกรรมการกลั่นกรอง คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือกรมส่งเสริมวัฒนธรรม อาจเชิญบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็น หรือคำแนะนำทางวิชาการ และอาจขอความร่วมมือจากบุคคลใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงหรือเพื่อสำรวจกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ร่างมาตรา ๑๙)

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๑๓. กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด เสนอมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการใดที่เห็นสมควรได้รับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เพื่อเสนอคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมพิจารณาต่อไป (ร่างมาตรา ๒๐)

๑๔. กำหนดให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมเสนอรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตามมาตรา ๒๐ ต่อคณะอนุกรรมการกลั่นกรองตามมาตรา ๑๒ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นประกอบการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ร่างมาตรา ๒๑)

๑๕. กำหนดให้เมื่อคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พิจารณาเห็นว่ามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการใดสมควรได้รับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ให้อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการนั้น ในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๒๒)

๑๖. กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มีอำนาจแก้ไขหรือยกเลิกการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เมื่อปรากฏว่าการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการใด เป็นไปโดยคลาดเคลื่อนหรือสำคัญผิดในข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือมีข้อเท็จจริงปรากฏที่เปลี่ยนแปลงไป (ร่างมาตรา ๒๓)

๑๗. กำหนดให้บรรดามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๔)

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

มีดังนี้

๑. ทำให้มีกระบวนการที่ชัดเจนในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage) ขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือองค์การยูเนสโก ที่ต้องการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

๒. เพื่อเป็นการรักษาและสืบทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งป้องกันการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ประโยชน์อย่างบิดเบือน หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจโดยไม่ระบุแหล่งที่มา

๓. ทำให้สามารถนำความรู้ทางวัฒนธรรมมาใช้ประโยชน์ให้เกิดรายได้และมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ พื้นฟู คุ้มครอง และส่งเสริมภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ที่มีผลในการปฏิบัติและการดำเนินการให้เป็นรูปธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการของวงงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
สิงหาคม ๒๕๕๘

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายันท ผาสุข	ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย
นางสาวสุภางศ์จิตต์ ไตรเทพพิสัย	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นางสาวสุพัตรา วรรณศิริกุล	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๑
นางสาวศิวณัฐภรณ์ นันทะมา	นิติกรปฏิบัติการ
นายทศวิมล หุ เกียรติทัตต์	วิทยากรชำนาญการ
นางพวงผกา วรศิลป์	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวอมรรัตน์ สงเคราะห์ธรรม	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
นางสาวศิริพร แซ่ลี	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลปฏิบัติงาน
กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย	โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๘๘

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ได้จากเว็บไซต์สภานิติบัญญัติแห่งชาติ www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลด้านกฎหมาย วุฒิสภา ชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๒ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๑

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

- คำชี้แจงความจำเป็นในการตรากฎหมาย - ๑ -
- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริม
และรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. เรื่องเสร็จที่ ๘๕๙/๒๕๕๘ - ๘ -
- ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริม
และรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. - ๑๖ -
- มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม - ๑๗ -
 - ความเป็นมา - ๑๗ -
 - ความหมาย - ๒๐ -
 - การจำแนกสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม - ๒๑ -

ภาคผนวก

- : หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ นร ๐๕๐๓/๒๘๕๐๔ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.
กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (๑)
- : ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๒)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ
ของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)..... (๑๐)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

ของ

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมา

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

สาระสำคัญ

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๑.๒ เหตุผล

โดยที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นสมบัติล้ำค่าที่ได้มีการสร้างสรรค์ สั่งสม ปลูกฝัง และสืบทอดในชุมชนจากคนรุ่นหนึ่งมายังคนอีกรุ่นหนึ่ง แต่ในปัจจุบันมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมดังกล่าว ได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ บางครั้งมีการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ในทางที่บิดเบือนหรือไม่เหมาะสมและอาจเป็นเหตุให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเหล่านั้นต้องเสื่อมสูญไปอย่างน่าเสียดาย สมควรจัดให้มีการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้มีความสืบเนื่องและยั่งยืนสืบไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๔. วันใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

๕. บทนิยามศัพท์ (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” หมายความว่า ความรู้ การแสดงออก การประเพณี ปฏิบัติ หรือทักษะ ทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ หรือวัตถุ ซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชน ยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง

“ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มคนกลุ่มเดียวหรือหลายกลุ่ม ที่มีความรู้ มีการประเพณี ปฏิบัติ สืบทอด หรือมีส่วนร่วมในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้น

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๖. มาตรการรักษาการ (ร่างมาตรา ๒๕)

มาตรา ๒๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

๗. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๗.๑ กำหนดลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการส่งเสริมและรักษาตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔)

มาตรา ๔ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการส่งเสริมและรักษาตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา
- (๒) ศิลปะการแสดง
- (๓) แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล
- (๔) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล
- (๕) งานช่างฝีมือดั้งเดิม
- (๖) การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว
- (๗) ลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๗.๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งมีองค์ประกอบตามที่บัญญัติ (ร่างมาตรา ๕)

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสิบเอ็ดคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก อธิบดีกรมศิลปากร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร และประธานสภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนแปดคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ด้านศิลปะการแสดง ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

๗.๓ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิ (ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๓) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๓) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถูกเลิกจ้างจากหน่วยงานของเอกชนเพราะทุจริตต่อหน้าที่

(๔) เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

**๗.๕ กำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการส่งเสริม
และรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิ (ร่างมาตรา ๗ - ร่างมาตรา ๙)**

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๓) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี
และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ตามมาตรา ๕ (๓) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่ง
เพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๘ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๓) พ้นจากตำแหน่ง
ก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างภายในหกสิบวัน
เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้และให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิผู้ได้รับแต่งตั้งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระ
ที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๓) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ
ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
แทนตามวาระหนึ่ง

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ตามมาตรา ๕ (๓) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) รัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อน
ความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖

(๕) ต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด
ที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

๗.๕ กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และให้คณะกรรมการสามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการกลั่นกรองขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นทางวิชาการเพื่อประกอบการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแก่คณะกรรมการฯ (ร่างมาตรา ๑๐ และร่างมาตรา ๑๒)

มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้
- (๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดเสนอ
- (๓) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- (๔) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการกลั่นกรองตามมาตรา ๒๑
- (๕) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- (๖) พิจารณาและให้ความเห็นชอบการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- (๗) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- (๘) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมเสนอ
- (๙) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- (๑๐) ประกาศเกียรติคุณเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานที่ทำคุณประโยชน์เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- (๑๑) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- (๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการกลั่นกรองขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะซึ่งประกอบด้วยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญตามลักษณะมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามมาตรา ๔ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นทางวิชาการเพื่อประกอบการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแก่คณะกรรมการ

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

**๗.๖ กำหนดองค์ประชุม และมติที่ประชุมของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดก
ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คณะอนุกรรมการกลั่นกรอง คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน
(ร่างมาตรา ๑๑ และร่างมาตรา ๑๓)**

มาตรา ๑๑ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง
ของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้
ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่ง
ในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง
เป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๓ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับแก่การประชุมคณะอนุกรรมการ
กลั่นกรอง คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานโดยอนุโลม

**๗.๗ กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีองค์ประกอบตามที่บัญญัติ (ร่างมาตรา ๑๔)**

มาตรา ๑๔ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

(๑) ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้อำนวยการกองกิจการเครือข่ายทางวัฒนธรรม
กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมศึกษา กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้อำนวยการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา
ในกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรม กีฬา
และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร และประธานสภาวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหกคน ซึ่งปลัดกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากผู้มีความรู้
ความเชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ด้านศิลปะการแสดง ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม
พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล
ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หรือ
ด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วม
ของภาคประชาสังคมและชุมชนด้วย

ให้ปลัดกรุงเทพมหานครแต่งตั้งข้าราชการในสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว
กรุงเทพมหานคร คนหนึ่งเป็นเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมส่งเสริมวัฒนธรรม
คนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ทั้งนี้ ปลัดกรุงเทพมหานครอาจแต่งตั้งข้าราชการในสำนักวัฒนธรรม
กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร อีกคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๗.๘ กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด ซึ่งมีองค์ประกอบตามที่บัญญัติ (ร่างมาตรา ๑๕)

มาตรา ๑๕ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ
 (๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสี่คน ได้แก่ วัฒนธรรมจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๑ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด และประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหกคน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ด้านศิลปะการแสดง ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและชุมชนด้วย

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

๗.๙ กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด (ร่างมาตรา ๑๖)

มาตรา ๑๖ ให้คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานครหรือจังหวัด แล้วแต่กรณี และอาจเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศต่อคณะกรรมการ

(๒) ดำเนินการร่วมกับชุมชนเพื่อจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๓) พิจารณาและคัดเลือกมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อเสนอขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อคณะกรรมการ

(๔) ประสานงานเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน รวมทั้งระดมทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๕) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๖) ส่งเสริมให้มีการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๗.๑๐ กำหนดให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๑) มาบังคับใช้กับคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด โดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๑๗)

มาตรา ๑๗ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด โดยอนุโลม

๗.๑๑ กำหนดให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ร่างมาตรา ๑๘)

มาตรา ๑๘ ให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ รับผิดชอบในงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศต่อคณะกรรมการ

(๒) เสนอแผนงานและโครงการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านเงินอุดหนุน ด้านวิชาการ ด้านการฝึกอบรม ด้านการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ด้านการอนุรักษ์และสืบทอด หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อคณะกรรมการ

(๓) เสนอมาตรการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม รวมทั้งแนวทางการร่วมมือระหว่างชุมชนที่มีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อคณะกรรมการ

(๔) รวบรวมและจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศ

(๕) ประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการ

(๖) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๗) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๘) ฝึกอบรมและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๙) ส่งเสริมให้มีการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๗.๑๒ กำหนดให้ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด คณะอนุกรรมการกลั่นกรอง คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือกรมส่งเสริมวัฒนธรรมอาจเชิญบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็น หรือคำแนะนำทางวิชาการ และอาจขอความร่วมมือจากบุคคลใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงหรือเพื่อสำรวจกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ร่างมาตรา ๑๙)

มาตรา ๑๙ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ คณะกรรมการ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด คณะอนุกรรมการกลั่นกรอง คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือกรมส่งเสริมวัฒนธรรม อาจเชิญบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็น หรือคำแนะนำทางวิชาการได้เมื่อเห็นสมควร และอาจขอความร่วมมือจากบุคคลใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงหรือเพื่อสำรวจกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๗.๑๓ กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด เสนอมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการใดที่เห็นสมควรได้รับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เพื่อเสนอคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมพิจารณาต่อไป (ร่างมาตรา ๒๐)

มาตรา ๒๐ เมื่อคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานครหรือคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด พิจารณาแล้วเห็นสมควรให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการใดได้รับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ให้เสนอมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการนั้นต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณา

๗.๑๔ กำหนดให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมเสนอรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตามมาตรา ๒๐ ต่อคณะอนุกรรมการกลั่นกรองตามมาตรา ๑๒ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นประกอบการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ร่างมาตรา ๒๑)

มาตรา ๒๑ ในการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการใด ตามมาตรา ๒๐ ให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมเสนอให้คณะอนุกรรมการกลั่นกรองตามมาตรา ๑๒ พิจารณาให้ความเห็นทางวิชาการเพื่อประกอบการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม รายการนั้นของคณะกรรมการด้วย ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๗.๑๕ กำหนดให้เมื่อคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พิจารณาเห็นว่ามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการใดสมควรได้รับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ให้อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการนั้นในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๒๒)

มาตรา ๒๒ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่ามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม รายการใดเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และสมควรได้รับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ให้อธิบดีประกาศการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้น ในราชกิจจานุเบกษา

๗.๑๖ กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มีอำนาจแก้ไขหรือยกเลิกการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เมื่อปรากฏว่า การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการใด เป็นไปโดยคลาดเคลื่อนหรือสำคัญผิด ในข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือมีข้อเท็จจริงปรากฏที่เปลี่ยนแปลงไป (ร่างมาตรา ๒๓)

มาตรา ๒๓ เมื่อปรากฏในภายหลังว่าการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการใดเป็นไปโดยคลาดเคลื่อนหรือสำคัญผิดในข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ หรือมีข้อเท็จจริงปรากฏที่เปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการมีอำนาจแก้ไขหรือยกเลิกการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการนั้นได้

๗.๑๗ กำหนดให้บรรดามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไว้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๔)

มาตรา ๒๔ ให้บรรดามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไว้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตามพระราชบัญญัตินี้

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

คำชี้แจงความจำเป็นในการตรากฎหมาย*

๑. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

๒. ส่วนราชการผู้เสนอ

กระทรวงวัฒนธรรม

๓. ความเป็นมา

โดยที่วัฒนธรรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งต่อสังคมและประเทศชาติ การให้ความเคารพในการสืบทอดมรดกทางความคิดและความเป็นเจ้าของวัฒนธรรม จึงต้องสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงตามสภาพการณ์ในปัจจุบันและเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งขณะนี้แม้ว่าจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้คุ้มครองวัฒนธรรมที่สามารถจับต้องได้ ไม่ว่าจะเป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ หรือพิพิธภัณฑสถาน รวมทั้งกฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรม แต่กฎหมายดังกล่าวยังไม่เอื้อหรือมีกระบวนการที่ชัดเจนในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ประกอบกับองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือองค์การยูเนสโกและองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องได้มีการผลักดันกฎหมายขึ้นเพื่อสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ซึ่งสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยให้ครอบคลุมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อนำเอาความรู้ทางวัฒนธรรมดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ให้เกิดรายได้ และมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู คุ้มครอง และส่งเสริมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีผลในการปฏิบัติและการดำเนินการซึ่งเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๔. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

๔.๑ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

เพื่อส่งเสริมและรักษาความรู้การแสดงออก การปฏิบัติ และทักษะทางวัฒนธรรมที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีอาณาเขตอยู่ในประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม.

๔.๒ ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ

โดยที่องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ และกฎหมายประเทศต่าง ๆ ทั้งในแถบทวีปยุโรปและเอเชีย ได้มีการแบ่งประเภทของมรดกทางวัฒนธรรมเป็นสองประเภท ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage) และมรดก

*ที่มา: กลุ่มบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญา สถาบันวัฒนธรรมศึกษา กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๘.

ทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) โดยได้มีการตรากฎหมายขึ้นมา เพื่อคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมทั้งสองประเภทดังกล่าว แต่ปัจจุบันประเทศไทยยังมีเพียง พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกฎหมายคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ มีพระราชบัญญัติ กีฬามวย พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่เป็นการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เฉพาะเรื่องและยังไม่ครอบคลุม การคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมทั้งหมด จึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องมีการตรากฎหมาย ที่มีขอบเขตครอบคลุมการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เพื่อเป็นการรักษาและสืบทอด องค์ความรู้ภูมิปัญญาที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งป้องกันการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ไปใช้ประโยชน์อย่างบิดเบือน หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางธุรกิจโดยไม่ระบุแหล่งที่มา

๔.๓ ปัญหาหรือข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข

เพื่อเป็นการรักษาและสืบทอดองค์ความรู้ดั้งเดิมหรือภูมิปัญญาดั้งเดิมที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งป้องกันการนำองค์ความรู้ดั้งเดิมหรือภูมิปัญญาดั้งเดิมดังกล่าวไปใช้ประโยชน์อย่างบิดเบือน หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางธุรกิจโดยไม่ระบุแหล่งที่มา

๔.๔ มาตรการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของภารกิจมีดังต่อไปนี้

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมมีนโยบายและแนวทางในการดำเนินงาน ปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ดังนี้

(๑) เร่งรัดการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชน ทั่วประเทศให้ครบถ้วนทุกสาขา ตามแนวทางการจัดเก็บข้อมูลมาตรฐานตามองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

(๒) เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ เพื่อการส่งเสริมและคุ้มครอง มรดกทางวัฒนธรรมหรือคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชนและชาติ

(๓) พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสู่สาธารณชน เพื่อสร้างการรับรู้คุณค่ามรดกวัฒนธรรมภูมิปัญญา การดูแลปกป้อง และการนำมรดกวัฒนธรรมภูมิ ปัญญาไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต ทั้งในวิถีประเพณีปฏิบัติ และการประกอบอาชีพ ผ่านสื่อ รูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้เพื่อให้ประชาชนสามารถ เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย

(๔) จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อเผยแพร่ ส่งเสริมและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญา ต่อเนื่องและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในสังคม โดยเฉพาะมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ขึ้น ทะเบียนแล้ว

(๕) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในพื้นที่ ชุมชนนาร่อง

(๖) ส่งเสริมสนับสนุนให้เครือข่ายทางวัฒนธรรม และผู้สนใจจัดกิจกรรมถ่ายทอด มรดกวัฒนธรรมภูมิปัญญาในชุมชนท้องถิ่นของตน

๔.๕ ทางเลือกอื่นที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน
ไม่มี

๔.๖ เหตุผลอื่นที่ทำให้เชื่อว่ามาตรการนี้จะสามารถแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องนั้นได้

การประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจะเป็นการปกป้อง ค้ำครอง ส่งเสริม และต่อยอดให้คงอยู่ในวิถีชีวิต และเป็นหลักฐานที่สำคัญของประเทศในการประกาศความเป็นเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งการเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จะเป็นการเปิดโอกาสอันดียิ่งในการเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติภูมิของประเทศชาติให้ปรากฏในสังคมโลก

๕. ใครเป็นผู้ทำภารกิจ

๕.๑ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพต้นทุนและความคล่องตัวแล้ว เหตุใดจึงไม่ควรให้เอกชนทำภารกิจนี้

ปัจจุบันการคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศไทยได้มีการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ หลายหน่วยงาน และมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินงานดังกล่าวหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. ๒๕๔๒ รวมทั้งกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ที่มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและบำรุงรักษาวัฒนธรรมไทยโดยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนา อนุรักษ์ พัฒนา เผยแพร่ และส่งเสริมหน่วยงานของรัฐ เอกชนและประชาชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการประสานงานและแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่อยู่ในการดำเนินงาน คือพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ดังนั้นจึงไม่อาจกำหนดให้เอกชนเป็นผู้ทำภารกิจนี้ได้

๕.๒ ถ้าเอกชนไม่ควรทำ เหตุใดจึงไม่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำภารกิจนี้

เนื่องจากภารกิจนี้มีความเกี่ยวเนื่องกัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้ราชการส่วนกลาง และราชการส่วนภูมิภาคเป็นผู้ทำภารกิจเพื่อให้สามารถบริหารจัดการภารกิจนี้ในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง ทั้งนี้ อาจมีการปฏิบัติงานตามภารกิจนี้ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้การดำเนินการลงไปสู่การปฏิบัติในท้องถิ่น

๖. ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

๖.๑ ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

เพื่อเป็นการรักษาและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรวมทั้งป้องกันการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ประโยชน์อย่างบิดเบือน หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางธุรกิจโดยไม่ระบุนแหล่งที่มา

การดำเนินงานด้านการส่งเสริม รักษา และขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ได้มีการดำเนินการมาแล้วบางส่วนโดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อให้กฎหมาย มีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมการดำเนินงานดังกล่าวมากที่สุด

๖.๒ การใช้บังคับกฎหมาย

เนื่องจากเป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกันทั้งประเทศ ไม่สามารถทยอยใช้เป็นท้องที่ ๆ ไป หรือใช้บังคับเพียงบางท้องที่ได้

๖.๓ สภาพบังคับของกฎหมาย

กฎหมายฉบับนี้จะเป็นไปในลักษณะของการส่งเสริมและคุ้มครอง

๗. ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

๗.๑ กฎหมายอื่นในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกัน

- พระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. ๒๕๔๒ ตราขึ้นเพื่ออนุรักษ์ศิลปะมวยไทยอันเป็นการคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

- พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ตราขึ้นเพื่อคุ้มครองการนำภูมิปัญญามาใช้กับการแพทย์แผนไทย

- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นเรื่องของการรับรองหรือคุ้มครองสิทธิผู้สร้างสรรค์ผลงานเขียนหรืองานศิลปะ

- พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นเรื่องของการรับรองหรือคุ้มครองผู้ประดิษฐ์คิดค้นหรือออกแบบผลิตภัณฑ์ต่างๆ

อย่างไรก็ตามขอบเขตการคุ้มครองของกฎหมายดังกล่าวข้างต้นยังไม่ครอบคลุมถึงการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นการสืบทอดการสร้างสรรค์ผลงานที่มีมาแต่ดั้งเดิมเป็นเพียงการคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเฉพาะเรื่องและยังไม่ครอบคลุมการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมทั้งหมด จึงกำหนดให้มีพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

๗.๒ เหตุผลที่ไม่สมควรยกเลิกแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายอื่นที่มีอยู่เดิม

กฎหมายดังกล่าวข้างต้น ได้กำหนดมาตรการการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมในกรณีต่าง ๆ ไว้เฉพาะด้านแล้ว โดยมีกระบวนการที่แตกต่างกันออกไป แต่ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม เช่นเดียวกัน ทั้งมีการดำเนินงานที่เกิดประสิทธิภาพตามกฎหมายแล้ว เพียงแคื่อยังไม่ครอบคลุมการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมทั้งหมดเท่านั้น

๘. ภาระต่อบุคคลและความคุ้มค่า

๘.๑ ผู้ซึ่งถูกระทบโดยกฎหมาย

ชุมชนที่มีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในอาณาเขตของประเทศไทย

๘.๒ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่ถูกกฎหมายบังคับใช้

ชุมชนที่มีการสืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องยื่นคำขอต่อนายทะเบียนเพื่อขอขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อนายทะเบียน และจัดทำโครงการและแผนงาน

เสนอต่อนายทะเบียนหากมีความประสงค์จะขอรับการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัตินี้

๘.๓ สิทธิและเสรีภาพที่ถูกจำกัด

การจัดทำกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไม่มีบทบัญญัติใดที่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพหรือกระทบสิทธิของประชาชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

๘.๔ ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจะได้รับการปกป้องคุ้มครอง สืบสาน ส่งเสริม อนุรักษ์ ฟื้นฟูอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ เพื่อนำเอาความรู้ทางวัฒนธรรมดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ให้เกิดรายได้และมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งป้องกันการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ประโยชน์อย่างบิดเบือน หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางธุรกิจต่อไป

๘.๕ ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมาย

ไม่มี

๘.๖ ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ในการทำภารกิจนี้ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับประชาชนและชุมชน เปรียบเทียบกับประโยชน์ที่ประชาชน สังคม และประเทศชาติจะได้รับคือ ชุมชนที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมสามารถขอรับการคุ้มครองและส่งเสริมจากรัฐได้ทันตามความต้องการ มีการสงวนรักษา คุ้มครอง และส่งเสริมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมซึ่งถึงเป็นแก่นสำคัญของวัฒนธรรมและสังคมไทยให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าภารกิจนี้มีความคุ้มค่า

๙. ความพร้อมของรัฐ

๙.๑ ความพร้อมของรัฐ

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานหลักที่มีความพร้อมในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่อนุรักษ์ สืบสาน ส่งเสริม ถวายทอด ปกป้องและคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และได้มีการจัดทำโครงสร้างกลุ่มงานของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมให้มีกลุ่มงานที่ดำเนินงานบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อรองรับการดำเนินงานเมื่อกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ ในส่วนภูมิภาคมีสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาวัฒนธรรมเขต รับผิดชอบการปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค ตามกรอบของกฎหมายอยู่แล้ว

๙.๒ วิธีการที่จะให้ผู้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย

มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อดิจิทัล และสื่อในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งจัดให้มีการฝึกอบรมและสร้างความตระหนักในการปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่ในพระราชบัญญัติฉบับนี้

๑๐. ข้อเสนอแนะในการดำเนินการกับหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติภารกิจซ้ำซ้อนหรือใกล้เคียงกัน

ไม่มี

๑๑. วิธีการทำงานและการตรวจสอบ

๑๑.๑ ระบบการทำงานที่สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการขึ้นบัญชีที่เหมาะสม มีขั้นตอนวิธีการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สะดวก รวดเร็ว มีความเป็นธรรม กำหนดกระบวนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว เช่น การให้ทุนอุดหนุนจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อดำเนินการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม การให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การประชาสัมพันธ์ สนับสนุนสถานที่จัดการแสดงทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น

๑๑.๒ ระบบการตรวจสอบ

มีการติดตาม ตรวจสอบการใช้อำนาจตาม พระราชบัญญัติการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยกำหนดแผนงานติดตาม เร่งรัดการดำเนินงานประจำปี และกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

๑๒. กรอบหรือมาตรการป้องกันมิให้มีการตราอนุบัญญัติที่เป็นการขยายอำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเพิ่มภาระแก่บุคคลจนเกินสมควร

มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขในการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เหมาะสม

๑๓. การรับฟังความคิดเห็น

๑๓.๑ โอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็น

การจัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ได้เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นตามลำดับความเป็นมา ดังนี้

๑๓.๑.๑ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ร่วมกับมูลนิธิวิจัยกฎหมายได้ดำเนินการศึกษาวิจัยและจัดทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ. ในปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓ และได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น จำนวน ๔ ครั้ง ระหว่าง เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๕๓ ณ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และกรุงเทพฯ ตามลำดับ โดยระดมความคิดเห็นจากหน่วยงานราชการ ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด สถาบันการศึกษา เป็นต้น และหน่วยงานภาคเอกชนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาเด็กและเยาวชน นักจัดรายการวิทยุ เป็นต้น

๑๓.๑.๒ ได้มีการนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวมาแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ. เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และได้นำเสนอคณะกรรมการที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมแต่งตั้งเพื่อพิจารณา โดยดำเนินการแล้วเสร็จใน ปี ๒๕๕๕

๑๓.๑.๓ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ดำเนินการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติม อีก ๕ ครั้ง ระหว่างเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ๒๕๕๖ ณ กรุงเทพฯ จำนวน ๒ ครั้ง จังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดเชียงใหม่ โดยระดมความคิดเห็นจากหน่วยงานราชการ ได้แก่ กรมหม่อนไหม กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน กรมทรัพย์สินทางปัญญา กรมศิลปากร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น และหน่วยงานภาคเอกชนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สภาวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาวัฒนธรรมเขต ศิลปินแห่งชาติ ศิลปินพื้นบ้าน ผู้นำชุมชน สภาเด็กและเยาวชน นักวิชาการในสถานศึกษา องค์การพัฒนาภาคเอกชน สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สมาคมครูมวยไทย เป็นต้น

๑๓.๑.๔ เอกชนได้จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ. จัดโดยภาควิชาศิลปะการแสดง และคณะละครมหาวิทยาลัยกรุงเทพ เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๖ และ จัดโดยหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมงาน ประกอบด้วย หน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบการด้านศิลปะร่วมสมัย ศิลปินทางการแสดงและการละคร นักดนตรี และนักประพันธ์เพลง

๑๓.๑.๕ ได้มีการนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวมาแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ. เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และได้นำเสนอกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

๑๓.๒ ข้อคัดค้านหรือความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ฉบับนี้ได้ผ่านการพิจารณารับฟังความคิดเห็นจากองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาหลายครั้งและต่อเนื่อง รวมทั้งได้มีการแก้ไขปรับปรุงร่างกฎหมายนี้ตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ แล้ว

เรื่องเสร็จที่ ๘๕๙/๒๕๕๘

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๓/๕๙๗๑ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ. ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ และให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจสอบพิจารณา แล้วให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) พิจารณา โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานประมาณและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ (กรมสนธิสัญญาและกฎหมายและกรมองค์การระหว่างประเทศ) ผู้แทนกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (สำนักงานปลัดกระทรวง) ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง) ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (กรมทรัพย์สินทางปัญญา) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมศิลปากร และกรมส่งเสริมวัฒนธรรม) ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวง) และผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข (กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และเนื่องจากร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ. เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage) รวมทั้งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคทางวิชาการเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม ดังนั้น ในการพิจารณาคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) จึงได้อาศัยอำนาจตามข้อ ๕ วรรคสอง แห่งระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดทำและการพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ โดยกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อคิดเห็นประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ด้วย และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ

๑.๑ หมวด ๑ บททั่วไป

เป็นการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิชาการ ศิลปะ มีคุณค่าด้านจิตใจหรือเป็นผลงานซึ่งควรค่าแก่การรักษาไว้ เช่น ภาษาประจำชาติ หรือภาษาพื้นเมือง ประเพณีท้องถิ่น พิธีกรรม พิธีกรรมทางสังคม ศิลปะการแสดง

หรืองานฝีมือดั้งเดิม เป็นต้น ตามแนวทางการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขององค์การ
ศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ร่างมาตรา ๕)

๑.๒ หมวด ๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธานกรรมการ และองค์ประกอบจากภาคส่วนต่าง ๆ
ผู้แทนชุมชน ตลอดจนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเชี่ยวชาญในหลายด้าน เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำ
และคำปรึกษาด้านการบริหารจัดการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ มีภาระตม
ความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องที่หลากหลายซึ่งจะทำให้การขับเคลื่อนงานด้านการคุ้มครองและส่งเสริม
มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ให้มีประสิทธิภาพ โดยให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ทำหน้าที่เป็น
สำนักงานเลขานุการ และรับผิดชอบในงานธุรการ และงานวิชาการของคณะกรรมการ (ร่างมาตรา ๘
และร่างมาตรา ๙)

๑.๓ หมวด ๓ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

ประจำจังหวัด

กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
ประจำจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ วัฒนธรรมจังหวัด
เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจาก
ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่เสนอแนะในการจัดทำนโยบายและแผนการคุ้มครอง
และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จัดทำบัญชีรายชื่อมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
ประจำจังหวัด และประสานงานเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนในจังหวัด
(ร่างมาตรา ๑๙ และร่างมาตรา ๒๐)

๑.๔ หมวด ๔ การขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

กำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยให้
กรมส่งเสริมวัฒนธรรมมีหน้าที่รวบรวมข้อมูลในการจัดทำทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
หรือให้ชุมชนที่มีการสืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง สภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
สภาวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาวัฒนธรรมตำบล หรือสภาวัฒนธรรมอื่น
ตามกฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรมแห่งชาติสามารถยื่นคำขอต่ออธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมซึ่งเป็น
นายทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อขอขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (ร่างมาตรา ๒๑)
โดยในการพิจารณาเพื่อขอขึ้นทะเบียน นายทะเบียนจะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ เช่น ความโดดเด่น
และคุณค่าเชิงสร้างสรรค์ มีความเป็นเอกลักษณ์สามารถอ้างอิงหรือสืบค้นได้ มีคุณลักษณะบ่งบอก
ความเป็นมรดกภูมิปัญญาดั้งเดิมทางวัฒนธรรมของชุมชนหรือท้องถิ่นซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
วิชาการ ศิลปะ มีคุณค่าด้านจิตใจ หรือเป็นผลงานควรค่าแก่การรักษาไว้ หรือจำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้
มิให้เกิดการสูญหาย (ร่างมาตรา ๒๒)

๑.๕ หมวด ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

กำหนดให้มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว
มีสิทธิได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมดังต่อไปนี้ (๑) เงินอุดหนุนจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม
(๒) การช่วยเหลือในด้านวิชาการและการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบทางด้านวัฒนธรรม
(๓) การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
(๔) สถานที่จัดการแสดงหรือนิทรรศการต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือการช่วยเหลืออื่น

ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๓๔) โดยชุมชนหรือสภาวัฒนธรรมที่ประสงค์ จะขอรับการคุ้มครองและส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการจัดทำโครงการหรือแผนงานเสนอต่อ นายทะเบียน (ร่างมาตรา ๓๕) นอกจากนี้ ในการนำมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ขึ้นทะเบียน ไปใช้ให้กระทำได้ แต่ต้องแสดงถึงแหล่งที่มาของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้นั้น (ร่างมาตรา ๓๙)

๑.๖ หมวด ๖ การแก้ไขและเพิกถอนทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

กำหนดให้มีการแก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรม ในกรณี ที่ปรากฏหลักฐานว่าการขึ้นทะเบียนดำเนินการโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยอำพราง หรือมีข้อมูลผิด จากความเป็นจริง โดยให้นายทะเบียนส่งเรื่องให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดก ทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นผู้วินิจฉัย (ร่างมาตรา ๔๐ ถึงร่างมาตรา ๔๒)

๑.๗ บทเฉพาะกาล

กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ซึ่งกรมส่งเสริม วัฒนธรรมได้ประกาศขึ้นทะเบียนไว้แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือเป็นมรดก ทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔๓)

๒. ข้อสังเกตและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ กระทรวงการคลัง

เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ เนื่องจากการขึ้นทะเบียนมรดก ทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้จะเป็นการปกป้อง คุ้มครอง ส่งเสริม และต่อยอดให้มรดกทางวัฒนธรรม ดังกล่าวสืบทอดและคงอยู่ในวิถีชีวิต และเป็นหลักฐานที่สำคัญของประเทศในการประกาศความเป็น เจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ต่าง ๆ อีกทั้งจะเป็นการรักษาและสืบทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งป้องกันการนำองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาดั้งเดิมของมรดก ทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ไปใช้ประโยชน์อย่างบิดเบือนหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางธุรกิจ โดยไม่ระบุแหล่งที่มา

๒.๒ กระทรวงการต่างประเทศ

เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ เนื่องจากจะสามารถทำให้ประเทศไทย ปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ได้อย่างครบถ้วน เมื่อไทยเข้าเป็นภาคีแล้ว นอกจากนี้ ยังจะเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ของไทยในฐานะประเทศ สมาชิกสหประชาชาติที่ให้ความเคารพต่อกฎกติการะหว่างประเทศอย่างเคร่งครัดและการจัดทำ ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จะเป็นเครื่องมือช่วยส่งเสริมคุ้มครองและรักษามรดกทางวัฒนธรรม ที่จับต้องไม่ได้ให้คงซึ่งอัตลักษณ์ของกลุ่มชน ตลอดจนคุ้มครององค์ความรู้ และภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทย เพื่อไม่ให้ถูกนำไปใช้แสวงหาประโยชน์อย่างบิดเบือน เนื่องจากกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับมรดก ทางวัฒนธรรมของไทยในปัจจุบัน ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรมแห่งชาติ ยังมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมถึง การรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ อีกทั้งร่างพระราชบัญญัตินี้ยังสอดคล้องกับแผนงาน การจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนว่าด้วยการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน โดยเฉพาะ การส่งเสริมการสงวนและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมอาเซียน โดยการพัฒนาและปรับปรุง กฎระเบียบภายในประเทศและกลไกระดับภูมิภาคเพื่อปกป้องรักษาและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม ที่จับต้องไม่ได้ เป็นการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์มรดกและภูมิปัญญา

ทางวัฒนธรรมและท้องถิ่นของไทย รวมทั้งส่งเสริมการตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น และเสริมสร้างความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์อันเป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาค การเคารพความเหมือนและแตกต่างทางวัฒนธรรมของประเทศไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน ตลอดจนการเห็นคุณค่าของค่านิยมร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินการตามปฏิญญาว่าด้วย เอกภาพของอาเซียนในความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างประชาคมอาเซียน

๒.๓ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ โดยเห็นว่า ควรสร้างค่านิยม การปลูกฝังจิตสำนึกให้คนไทยมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยตระหนักถึงความสำคัญของการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และควรให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ รวมทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีไทยของประเทศที่สำคัญอีกทางหนึ่งด้วย

๒.๔ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นการสืบทอดการสร้างสรรคผลงานที่มีมาแต่ดั้งเดิม และในปัจจุบันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมหลายฉบับได้มุ่งคุ้มครองเฉพาะมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ แม้ว่าจะมีกฎหมายบางฉบับ เช่น กฎหมายว่าด้วยกีฬามวยและกฎหมายว่าด้วยคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ที่กำหนดคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ไว้แล้ว แต่ก็เป็นการคุ้มครองเฉพาะบางเรื่องเท่านั้น ไม่ได้เอื้อหรือมีกระบวนการที่ชัดเจนในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ประกอบกับองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมได้มีการผลักดันให้มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ด้วย อีกทั้งเพื่อคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ให้มีความครอบคลุมและนำเอาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมดังกล่าวไปสร้างประโยชน์ให้เกิดรายได้ต่อเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๒.๕ กระทรวงพาณิชย์

เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ เพื่อให้มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ได้รับการส่งเสริม อนุรักษ์ ฟื้นฟู และคุ้มครองอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๖ กระทรวงศึกษาธิการ

เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ เนื่องจากการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นการรักษาไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษและสามารถนำเอาความรู้ทางวัฒนธรรมดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ให้เกิดรายได้และมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู คุ้มครอง และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ให้มีผลในการปฏิบัติเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเป็นการรับรองการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งมีความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของตนเองไว้

๒.๗ กระทรวงสาธารณสุข

เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ เนื่องจากการดำเนินการดำเนินงานตามที่ประเทศไทยขอเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ ซึ่งมีผลเป็นการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศไทย ในการคุ้มครองภูมิปัญญาดั้งเดิม (Traditional Knowledge) ซึ่งภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ได้แก่ ตำรับยาแผนไทย ตำราการแพทย์แผนไทย สมุนไพรและถิ่นกำเนิด

ของสมุนไพรมตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข เป็นสาขาหนึ่งที่จะได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ กรณีที่กระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศกำหนดตำรับยาแผนไทยของชาติหรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติ และตำรับยาแผนไทยทั่วไปหรือตำราการแพทย์แผนไทยทั่วไปตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยแล้ว เห็นควรให้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ด้วย เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศไทยอีกประการหนึ่ง และกรณีการนำมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่เป็นตำรับยาแผนไทยของชาติหรือตำราการแพทย์แผนไทยของชาติไปใช้ประโยชน์ในทางการค้า จะต้องมีการขออนุญาต จ่ายค่าตอบแทน และค่าธรรมเนียม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยกำหนด

๒.๘ สำนักงบประมาณ

เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ เนื่องจากร่างดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยที่เป็นวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และนำความรู้ทางวัฒนธรรมนั้นมาใช้ประโยชน์ให้เกิดรายได้ซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการรักษาและสืบทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน รวมทั้งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติใดที่ขัดหรือแย้งกับหลักการกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ อย่างไรก็ตาม สำนักงบประมาณมีข้อสังเกตในมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กรณีเงินอุดหนุนจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมตามที่คณะกรรมการกำหนดและค่าใช้จ่ายสำหรับมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ขอให้พิจารณาเป็นไปตามความจำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งจะต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การติดตาม และรายงานผลที่มีความโปร่งใสในการใช้จ่ายเงินดังกล่าวด้วย

๒.๙ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ เพื่อให้มีการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ให้สืบทอดต่อไปยังชนรุ่นหลัง รวมทั้งนำไปใช้ประโยชน์ให้เกิดรายได้และมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ

๓. สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ. โดยรับข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาด้วย สรุปผลการพิจารณาได้ดังนี้

๓.๑ การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาในประเด็นการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage) ว่าทำให้เกิดความจำเป็นที่ต้องออกกฎหมายอนุวัติการหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการฯ เห็นว่า บทบัญญัติตามอนุสัญญาฯ ไม่ได้กำหนดชัดเจนว่าต้องมีกฎหมายภายใน เพียงแต่กำหนดให้ประเทศซึ่งเป็นภาคีต้องมีกลไกและมาตรการเพื่อการสงวนรักษา

มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ อย่างไรก็ตามก็ดี คณะกรรมการฯ เห็นว่า การกำหนดให้มีกลไก และมาตรการทางกฎหมายเพื่อการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้โดยจัดทำเป็น กฎหมายระดับพระราชบัญญัติจะทำให้เกิดความชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศไทย และทำให้การดำเนินงานของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงเห็นว่าจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓.๒ ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอให้ใช้ชื่อ “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ.” นั้น คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า คำว่า “วัฒนธรรม” ย่อมหมายถึงสิ่งที่จับต้องไม่ได้อยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีคำขยายว่าเป็น “จับต้องได้หรือจับต้องไม่ได้” และเมื่อพิจารณาอนุสัญญาฯ จะเห็นได้ว่าคำว่า “Intangible” นั้น ขยายคำว่า “Heritage” และแม้ว่าตามอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage) จะแปลคำว่า Intangible Cultural Heritage ว่า “มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” ตามรากศัพท์ภาษาอังกฤษก็ตาม แต่กฎหมายภายในก็ไม่จำเป็นต้องใช้คำที่แปลจากรากศัพท์โดยตรงหรือเป็นคำที่ตรงกับอนุสัญญาฯ แต่ควรใช้คำให้สื่อถึงเนื้อหาของกฎหมาย ประกอบกับคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ ให้ใช้คำว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” แทนคำว่า Intangible Cultural Heritage ซึ่งกรมส่งเสริมวัฒนธรรมก็ใช้คำว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” ในการปฏิบัติงานมาโดยตลอด ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงเห็นสมควรให้แก้ไขชื่อร่างพระราชบัญญัตินี้ เป็น “ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” และใช้คำว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” แทนคำว่า “มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” (ร่างมาตรา ๑)

๓.๓ กลไกการดำเนินการเพื่อส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิด้านมรดกวัฒนธรรมได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการฯ ว่า กลไกและมาตรการดำเนินการขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ มีใช้การขึ้นทะเบียนในระบบอนุญาติ (Register) แต่เป็นระบบการขึ้นทะเบียนเพื่อจัดทำบัญชีรายการ (Inventory) ซึ่งเป็นการแจ้งรายละเอียดของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและกฎหมายฉบับนี้มีได้มีขึ้นเพื่อคุ้มครองความเป็นเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแต่มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งให้มีการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้มีการสืบทอดต่อไป คณะกรรมการฯ จึงเห็นสมควรปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติเสียใหม่ เพื่อให้กลไกการดำเนินการเพื่อส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ สอดคล้องกับแนวทางการจัดทำบัญชีรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (Inventory) โดยมีรายละเอียดการแก้ไขปรับปรุง ดังต่อไปนี้

(๑) ได้ปรับปรุงรูปแบบการร่างกฎหมายเสียใหม่ โดยตัดการกำหนดหมวดหมู่ในร่างพระราชบัญญัตินี้ ออก เนื่องจากสาระของร่างฯ นี้ ไม่มีความซับซ้อน และมีจำนวนมาตราไม่มากนัก จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดหมวดหมู่แต่อย่างใด และได้จัดเรียงลำดับมาตราใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

(๒) ได้แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามในร่างเดิมมาตรา ๓ โดยแก้ไขคำว่า “มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” “ชุมชน” และ “คณะกรรมการ” และตัดบทนิยามคำว่า “กรรมการ” “นายทะเบียน” และ “พนักงานเจ้าหน้าที่” เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับปรุงสาระสำคัญของร่างฯ พร้อมทั้งแก้ไขความหมายให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น (ร่างมาตรา ๓)

(๓) แก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามร่างเดิมมาตรา ๕ เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ และแนวทางที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้เคยประกาศขึ้นทะเบียนไว้ (ร่างมาตรา ๔)

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามร่างเดิมมาตรา ๘ ดังนี้

(๔.๑) แก้ไขชื่อของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เป็น คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขชื่อร่างฯ

(๔.๒) แก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ โดยตัดอธิบดีกรมการท่องเที่ยว อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย และเพิ่มปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงมหาดไทย และปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ตัดกรรมการผู้แทนชุมชนออก เนื่องจากมีความยุ่งยากต่อการดำเนินการให้ได้มา และแก้ไขเพิ่มเติมกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้ได้มาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามร่างมาตรา ๔ (ร่างมาตรา ๕)

(๔.๓) แก้ไขเพิ่มเติมคุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้เป็นไปตามรูปแบบการร่างกฎหมาย (ร่างมาตรา ๖ ร่างมาตรา ๗ ร่างมาตรา ๘ ร่างมาตรา ๙ และร่างมาตรา ๑๑)

(๔.๔) ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ตามร่างเดิมมาตรา ๙ เพื่อให้สอดคล้องกับกลไกตามร่างฯ ที่ได้แก้ไขใหม่ (ร่างมาตรา ๑๐)

(๔.๕) แก้ไขเพิ่มเติมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตามร่างเดิมมาตรา ๑๕ โดยให้คณะกรรมการฯ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการกลั่นกรองขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ ซึ่งประกอบด้วยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญตามลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามมาตรา ๔ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นทางวิชาการเพื่อประกอบการพิจารณาขึ้นบัญชีของคณะกรรมการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ร่างมาตรา ๑๒)

(๕) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ประจำจังหวัดตามร่างเดิมมาตรา ๑๙ ดังนี้

(๕.๑) แก้ไขชื่อคณะกรรมการฯ ให้สอดคล้องกับชื่อของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๕.๒) แก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ ประจำจังหวัด โดยตัดตำแหน่งรองประธานกรรมการ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดและประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอ และเพิ่มผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๑ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และแก้ไขเพิ่มเติมกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้ได้มาจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามร่างมาตรา ๔ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและชุมชนในเขตจังหวัดนั้น ๆ ด้วย (ร่างมาตรา ๑๕)

(๕.๓) เพิ่มเติมให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร เพื่อทำหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการฯ ประจำจังหวัด โดยมี ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการกองกิจการเครือข่ายทางวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมศึกษา กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร ประธานสภาวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกรรมการ. (ร่างมาตรา ๑๔)

(๕.๔) ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ประจำจังหวัดตาม ร่างเดิมมาตรา ๒๐ เพื่อให้สอดคล้องกับกลไกตามร่างฯ ที่ได้แก้ไขใหม่ รวมทั้งให้คณะกรรมการฯ กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกัน (ร่างมาตรา ๑๖)

(๖) ปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมตามร่างเดิมมาตรา ๑๗ ให้สอดคล้องกับกลไกขึ้นบัญชีรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามร่างฯ ที่แก้ไขใหม่ รวมทั้งให้มีหน้าที่ในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ร่างมาตรา ๑๘)

(๗) ปรับปรุงการขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามร่างเดิม มาตรา ๑๘ และหมวด ๔ ร่างมาตรา ๒๑ ถึงร่างมาตรา ๓๓ โดยตัดบทบัญญัติเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน โดยกำหนดให้คณะกรรมการฯ กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการฯ ประจำจังหวัดมีหน้าที่จัดทำ รายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการพิจารณา ให้ความเห็นชอบในการขึ้นบัญชีรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ร่างมาตรา ๒๐ ร่างมาตรา ๒๑ ร่างมาตรา ๒๒ และร่างมาตรา ๒๓)

(๘) ตัดบทบัญญัติหมวด ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ตามร่างเดิมมาตรา ๓๔ ถึงร่างมาตรา ๓๕

(๙) ตัดบทบัญญัติหมวด ๖ การแก้ไขและเพิกถอนทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรม ที่จับต้องไม่ได้ตามร่างเดิมมาตรา ๔๐ ถึงร่างมาตรา ๔๒

นอกจากนี้ ได้แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบ ร่างพระราชบัญญัติฯ รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติฯ เพื่อให้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๕๘

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.*

โดยที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นสมบัติล้ำค่าที่ได้มีการสร้างสรรค์ สั่งสม ปกป้อง และสืบทอดในชุมชนจากคนรุ่นหนึ่งมายังคนอีกรุ่นหนึ่ง แต่ในปัจจุบันมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมดังกล่าว ได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ บางครั้งมีการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ไปใช้ในทางที่บิดเบือนหรือไม่เหมาะสมและอาจเป็นเหตุให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเหล่านั้นต้องเสื่อมสูญไปอย่างน่าเสียดาย สมควรจัดให้มีการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้มีความสืบเนื่องและยั่งยืนสืบไป

ดังนั้น เมื่อร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายแล้ว จะมีข้อดีสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ทำให้มีกระบวนการที่ชัดเจนในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage) ขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือองค์การยูเนสโก ที่ต้องการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ซึ่งสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

๒. เพื่อเป็นการรักษาและสืบทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งป้องกันการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ประโยชน์อย่างบิดเบือน หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจโดยไม่ระบุนแหล่งที่มา

๓. ทำให้สามารถนำความรู้ทางวัฒนธรรมมาใช้ประโยชน์ให้เกิดรายได้และมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู คุ้มครอง และส่งเสริมภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีผลในการปฏิบัติและการดำเนินการให้เป็นรูปธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

* ที่มา: เรียบเรียงโดย นายทศวิมล เกียรติทัตต์ วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘.

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม*

ความเป็นมา

หลังจากที่องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก (UNESCO) ได้ออกอนุสัญญามรดกโลก (World Heritage Convention) ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๒) ซึ่งได้นิยามคำว่า “มรดกโลก” ไว้หมายถึง “งานทางด้านสถาปัตยกรรม อนุสรณ์สถาน ศิลปกรรม ลวดลายจากแหล่งที่อยู่อาศัยในถ้ำ กลุ่มอาคาร หรือบริเวณพื้นที่ทางโบราณคดี ที่ทรงคุณค่าโดดเด่นเป็นสากล ในแง่มุมของประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์”

หลายประเทศในเอเชีย แอฟริกา และละตินอเมริกา ซึ่งมีมรดกวัฒนธรรมที่ไม่ได้เน้น แต่เพียงวัตถุก่อสร้างตามค่านิยมดังกล่าวข้างต้น ต่างเห็นว่ามรดกวัฒนธรรมยังประกอบไปด้วย ประเพณี ความเชื่อ และมรดกทางจิตวิญญาณ จึงมีแนวคิดขึ้นใหม่ว่า การสงวนรักษามรดก วัฒนธรรมที่เป็นสถาปัตยกรรมหรือวัตถุที่จับต้องมองเห็นได้นั้น ยังไม่บริบูรณ์ครอบคลุมเพียงพอ ควรปกป้องคุ้มครองมรดกที่จับต้องมองไม่เห็นด้วย

แนวคิดดังกล่าวข้างต้นได้มีการอภิปราย แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ตามเวทีประชุมระดับ นานาชาติ หลายแห่ง โดยช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๔๓ (ทศวรรษ ๑๙๙๐-๒๐๐๐) ยูเนสโก ได้จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมายและด้านวัฒนธรรมนานาชาติในทุกภูมิภาค เพื่อยก ร่างอนุสัญญาเกี่ยวกับมรดกจับต้องไม่ได้ และจัดประชุมผู้บริหารนโยบายในระดับภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อรับ ฟังความคิดเห็นและสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการบริหารของยูเนสโกได้มีมติ อนุมัติหลักเกณฑ์ให้ประเทศต่าง ๆ ที่สนใจจัดทำบัญชีว่าด้วยมรดกขึ้นเองที่จับต้องไม่ได้ของแต่ละ ประเทศ หรือที่เป็นตัวแทนวัฒนธรรมมุขปาฐะ และวัฒนธรรมจับต้องไม่ได้ (Masterpieces/ Representative List of the Intangible Cultural Heritage) ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๑ (ค.ศ. ๑๙๙๘) เพื่อสร้างความตระหนักรู้ในมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และเตรียมความพร้อม สำหรับการจัดทำร่างอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านนี้ โดยยูเนสโกได้พิจารณาบัญชีและออกประกาศ เป็น “รายการหรือบัญชีมรดกขึ้นเองด้านมุขปาฐะหรือที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ (ค.ศ. ๒๐๐๑) พ.ศ. ๒๕๔๖ (ค.ศ. ๒๐๐๓) และปี พ.ศ. ๒๕๔๘ (ค.ศ. ๒๐๐๕) เป็นจำนวน ๙๐ รายการ

หลังจากที่ยูเนสโกได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากผู้เกี่ยวข้องของแต่ละ ประเทศในแต่ละภูมิภาคจนเกิดความเข้าใจตรงกัน และยอมรับในทฤษฎีและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ มรดกที่จับต้องไม่ได้แล้ว ได้มีการนำร่างอนุสัญญามรดกที่จับต้องไม่ได้เข้าสู่ที่ประชุมสมัชชาสามัญ ของยูเนสโก ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ (ค.ศ. ๒๐๐๓) ซึ่งประชุมกันที่กรุงปารีสเป็นครั้งที่ ๓๒ ระหว่างวันที่ ๒๙ กันยายน ถึง ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่ประชุมได้มีการปรับเนื้อหาและถ้อยคำจนเป็น

*ที่มา: “คู่มือการจัดทำข้อเสนอโครงการในการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๘”, หน้า ๑-๕ และ “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”, ศึกขารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ http://phumpunyathai.blogspot.com/2015/01/blog-post_30.html. เรียบเรียงโดย นายทศวิญท์ เกียรติทัตต์ วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘.

ที่ยอมรับ และได้รับเอาอนุสัญญาว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม^๑ (Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage) ในวันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ (ค.ศ. ๒๐๐๓) โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ

๑. เพื่อปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
๒. เพื่อประกันว่าจะเคารพมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชุมชน กลุ่มชน และปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้อง
๓. เพื่อเพิ่มความตระหนักในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ถึงความสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และให้เกิดความชื่นชมร่วมกัน

นอกจากนั้น อนุสัญญาดังกล่าวยังจำแนกสาขาของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ควรปกป้องคุ้มครองไว้ ๕ สาขา โดยอนุโลมให้ประเทศภาคีสมาชิกแต่ละประเทศสามารถยึดแนวทางการจำแนกสาขาตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญา หรืออาจกำหนดสาขาและรายละเอียดในลักษณะที่แตกต่างออกไปได้ เนื่องจากการกำหนดให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอยู่ในสาขาใดนั้น อาจไม่สามารถกำหนดลงไปได้อย่างชัดเจน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมบางรายการอาจมีรายละเอียดที่มีความซ้ำซ้อนคาบเกี่ยวกันอยู่ในหลายสาขา จึงขึ้นอยู่กับดุลยพินิจความเหมาะสมของแต่ละประเทศว่าจะกำหนดให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้นอยู่ในสาขาใด หรืออาจจำแนกสาขาเพิ่มเติมขึ้นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ก็ได้^๒ การจำแนกสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั้ง ๕ สาขา มีดังนี้

(ก) ประเพณีและการแสดงออกของมุขปาฐะ รวมถึงภาษาในฐานะพาหะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (oral traditions and expression, including Language as a vehicle of the intangible cultural heritage)

(ข) ศิลปะการแสดง (performing arts)

(ค) แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล (social practices, rituals and festive events)

(ง) ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล (knowledge and practices concerning nature and universe)

(จ) งานช่างฝีมือดั้งเดิม (traditional craftsmanship)

ทั้งนี้อนุสัญญาดังกล่าวยังมีผลบังคับใช้สมบูรณ์ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๙ ตามเงื่อนไขข้อ ๓๔ ที่กำหนดให้มีประเทศสมัครเป็นภาคีครบ ๓๐ ประเทศ

^๑ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมใช้คำว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” เมื่อกล่าวถึง Intangible Cultural Heritage ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ และใช้คำว่า “ปกป้องคุ้มครอง” เมื่อกล่าวถึงคำว่า safeguarding ตามมติที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิการจัดทำคลังข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๕ ณ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

^๒ “Intangible Cultural Heritage Domains,” www.unesco.org/culture/ich/doc/src/01857-EN.pdf.

ประเทศไทยในฐานะหนึ่งในสมาชิกของยูเนสโกได้ติดตามความเคลื่อนไหวเรื่องอนุสัญญาดังกล่าวมาโดยตลอด โดยกระทรวงวัฒนธรรมได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ดำเนินการเตรียมความพร้อมพิจารณาการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา สรุปได้ดังนี้

๑. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลความรู้มรดกภูมิปัญญาสาขาต่าง ๆ ดังนี้

- พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๐ จัดเก็บรวบรวมข้อมูลสาขาศิลปะการแสดง
- พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๐ จัดเก็บรวบรวมข้อมูลสาขางานช่างฝีมือดั้งเดิม
- พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๓ จัดเก็บรวบรวมข้อมูลสาขาศิลปะการแสดง สาขา
งานช่างฝีมือดั้งเดิม และสาขามุขปาฐะ/วรรณกรรมพื้นบ้าน
- พ.ศ. ๒๕๕๔ จัดเก็บรวบรวมข้อมูลสาขาศิลปะการแสดง สาขางานช่างฝีมือ
ดั้งเดิม สาขาวรรณกรรมพื้นบ้าน สาขาภูมิปัญญาไทย สาขาแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และ
งานเทศกาล และสาขาความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล
- พ.ศ. ๒๕๕๕-ปัจจุบัน จัดเก็บรวบรวมข้อมูลสาขาภาษา สาขาวรรณกรรม
พื้นบ้าน สาขาศิลปะการแสดง สาขาแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล สาขา
งานช่างฝีมือดั้งเดิม สาขาความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล และสาขาภูมิ
ปัญญาไทย

๒. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้รับแต่งตั้งเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการพิจารณาการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สป ๑๒๘/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐ และได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเตรียมความพร้อมในการพิจารณาเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา

๓. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ดำเนินการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณชน ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ศิลปินพื้นบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน สภาวรรณกรรม ศูนย์วัฒนธรรม นักวิชาการ สื่อมวลชน นักปกครองท้องถิ่น ผู้นำเยาวชน เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐทุกกระทรวงเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคเอกชน และประชาชนในส่วนภูมิภาค ฯลฯ เกี่ยวกับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา โดยจัดประชุมที่กรุงเทพมหานคร จำนวน ๒ ครั้ง (วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๐ ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย และวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๔ ณ โรงแรมบางกอกกฐญา) ส่วนภูมิภาค จำนวน ๔ ครั้ง (ภาคกลาง วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๓ ภาคเหนือ วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๓ ภาคใต้ วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๓ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๓ ภาคตะวันออก วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓) ซึ่งผู้ร่วมประชุมร้อยละ ๙๐ ขึ้นไป เห็นด้วยว่าประเทศไทยควรเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญา

๔. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติให้ดำเนินการศึกษาและนิยามศัพท์คำว่า Intangible Cultural Heritage เป็นภาษาไทย และได้นำเสนอในการประชุมคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ ที่ประชุมมีมติให้ใช้ คำว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”

๕. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ดำเนินการในการขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้มีการรวบรวมจัดเก็บข้อมูลไว้แล้ว โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิสาขาต่าง ๆ เป็นผู้พิจารณาและ

ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๗ ประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติแล้ว จำนวน ๒๘๖ รายการ ในสาขาต่าง ๆ ดังนี้

๕.๑ สาขาศิลปะการแสดง จำนวน ๖๑ รายการ

๕.๒ สาขางานช่างฝีมือดั้งเดิม จำนวน ๕๒ รายการ

๕.๓ สาขาวรรณกรรมพื้นบ้าน จำนวน ๕๓ รายการ

๕.๔ สาขาภูมิปัญญาไทย จำนวน ๓๐ รายการ

๕.๕ สาขาแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรมและงานเทศกาล จำนวน ๓๐ รายการ

๕.๖ สาขาความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล จำนวน ๓๕ รายการ

๕.๗ สาขาภาษา จำนวน ๒๕ รายการ

๖. กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ร่วมกับมูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย ดำเนินโครงการศึกษาวิจัยและจัดทำกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อศึกษาหาข้อสรุปแนวทางการคุ้มครองมรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้มีผลในการปฏิบัติและการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

๗. กรมส่งเสริมวัฒนธรรมกำหนดให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “(ร่าง) พ.ร.บ. มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ.” ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ จำนวน ๕ ครั้ง เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณชน ประกอบด้วย สภาวัฒนธรรม วัฒนธรรมจังหวัด ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา ศิลปินแห่งชาติ ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

ความหมาย

อนุสัญญาว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้กำหนดนิยามคำว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” (intangible cultural heritage) ไว้ดังนี้

การปฏิบัติ การเป็นตัวแทน การแสดงออก ความรู้ ทักษะ ตลอดจนเครื่องมือ วัตถุ สิ่งประดิษฐ์ และพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านั้น ซึ่งชุมชน กลุ่มชน และในบางกรณีปัจเจกบุคคล ยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมของตน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมซึ่งถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งนี้ เป็นสิ่งที่ชุมชนและกลุ่มชนสร้างขึ้นใหม่อย่างสม่ำเสมอเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน เป็นปฏิสัมพันธ์ของพวกเขาที่มีต่อธรรมชาติและประวัติศาสตร์ของตน และทำให้คนเหล่านั้นเกิดความรู้สึกมีอัตลักษณ์และความต่อเนื่อง ดังนั้นจึงก่อให้เกิดความเคารพต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์^๓

^๓ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔, (เอกสารพิมพ์แจกในงานสยามไทยมุง มรดกวัฒนธรรม ระหว่างวันที่ ๒-๔ กันยายน ๒๕๕๔)

การจำแนกสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

เนื่องจากยูเนสโกได้อนุโลมให้แต่ละประเทศใช้ดุลยพินิจในการจำแนกและกำหนดรายละเอียดของสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้โดยไม่จำเป็นต้องยึดสาขาตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญา ในการนี้ ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้จำแนกสาขาของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็น ๗ สาขา โดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละสาขาของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมแต่งตั้ง ได้ร่วมกันกำหนด คำนิยามและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั้ง ๗ สาขา ดังนี้

๑. สาขาศิลปะการแสดง

การแสดงดนตรี การรำ การเต้น และละครที่แสดงเป็นเรื่องราว ทั้งที่เป็นการแสดงตามขนบแบบแผน มีการประยุกต์เปลี่ยนแปลง และ/หรือ การแสดงร่วมสมัยการแสดงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการแสดงสดต่อหน้าผู้ชม และมีจุดมุ่งหมายเพื่อความงาม ความบันเทิงและ/หรือเป็นงานแสดงที่ก่อให้เกิดการคิดวิพากษ์ นำสู่การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสังคม

ประเภท

- ดนตรี หมายถึง เสียงที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง และ/หรือลีลา จังหวะ เครื่องบรรเลงซึ่งมีเสียงดัง ทำให้รู้สึกเพลิดเพลิน หรือเกิดอารมณ์รัก โศก หรือ รื่นเริง เป็นต้น ดนตรีมีบทบาทหน้าที่ในการบรรเลงเพื่อการขับกล่อม ความบันเทิง ประกอบพิธีกรรม และประกอบการแสดง

- การแสดง หมายถึง การแสดงออกทางร่างกาย ท่วงท่าการเคลื่อนไหว ท่าเต้น ท่ารำ การแสดงกิริยาของการเต้น การรำ การเชิด ฯลฯ ซึ่งแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึก และการเล่าเรื่อง การแสดงอาจแสดงร่วมกับดนตรีและการขับร้องหรือไม่ก็ได้

- ดนตรีและการแสดงในพิธีกรรม หมายถึง การผสมผสานระหว่างการแสดง การร้อง การรำ และดนตรีที่ใช้ประกอบอาชีพ เป็นต้น

- เพลงร้องพื้นบ้าน หมายถึง บทเพลงที่เกิดจากคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ที่คิดรูปแบบการร้อง การเล่น เป็นบทเพลงที่มีท่วงทำนอง ภาษาที่เรียบง่าย มุ่งความสนุกสนานเพลิดเพลินในโอกาสต่าง ๆ หรือการร่วมแรงร่วมใจการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในการประกอบอาชีพ

๒. งานช่างฝีมือดั้งเดิม

ภูมิปัญญา ทักษะฝีมือช่าง การเลือกใช้วัสดุ และกลวิธีการสร้างสรรค์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์สะท้อนพัฒนาการทางสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มชน

ประเภท

- ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า หมายถึง ผลผลิตที่เกิดจากการทอ ย้อม ถัก ปัก ตีเกลียว ยก จกมัดหมี่ พิมพ์ลาย ขิด เกาะ/ล้วง เพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม แสดงสถานภาพทางสังคม ลวดลายผ้ามีความเกี่ยวข้องกับตำนานพื้นถิ่น ความเชื่อและธรรมชาติ ซึ่งลวดลายดังกล่าวมักเกิดจากเส้นพุ่งเป็นหลัก

- เครื่องจักสาน หมายถึง ภาชนะเครื่องใช้ประจำบ้านของคนไทยทำจากวัสดุดิบในท้องถิ่น เช่น ไม้ หวาย กระจูด ลำเจียก โดยนำมาจักและสาน จึงเรียกว่า เครื่องจักสาน กลวิธีในการทำ

เครื่องจักสาน ได้แก่ การถัก ผูก รัต มัด ร้อย โดยใช้ตอก หวาย เพื่อให้เครื่องจักสานคงทนและคงรูปอยู่ได้ตามต้องการ

- เครื่องรัก หมายถึง หัตถกรรมที่ใช้รักเป็นวัสดุสำคัญในการสร้างผลงาน เช่น ปิดทองรดน้ำ ภาพกำมะลอ ประดับมุก ประดับกระจกสี ปั้นกระแหชนะ และเงิน รักหรือยางรัก มีคุณลักษณะเป็นยางเหนียว สามารถเกาะจับพื้นของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ประสงค์จะทาหรือถมทับหรือเคลือบผิวได้ดี ทำให้เป็นผิวมันภายหลังรักแห้งสนิท มีคุณภาพคงทนต่อความร้อน ความชื้น กรดหรือด่างอ่อน ๆ และยังเป็นวัสดุที่ใช้เชื่อมสมุก หรือสีเข้าด้วยกัน

- เครื่องปั้นดินเผา หมายถึง หัตถกรรมที่ใช้ดินเหนียวเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต มีทั้งชนิดเคลือบและไม่เคลือบ โดยที่เนื้อดินเหนียวต้องมีส่วนผสมของทรายแม่น้ำที่เป็นทรายเนื้อละเอียด และช่วยให้เนื้อดินแห้งสนิทไม่แตกร้าว ดินเหนียวที่ใช้ทำเครื่องปั้นดินเผาจากที่ต่าง ๆ ให้สีแตกต่างกัน

- เครื่องโลหะ หมายถึง สิ่งที่มีวัสดุหลักเป็นเหล็ก ทองเหลือง หรือทองแดง เครื่องโลหะที่ทำจากเหล็กนิยมทำโดยการเผาไฟให้อ่อนตัวและตีเหล็กเป็นรูปทรงต่าง ๆ เครื่องโลหะที่ทำจากทองเหลืองนิยมนำทองเหลืองมาเผาจนหลอมเหลวแล้วจึงนำไปเทลงในแบบรูปตามลักษณะที่ต้องการแล้วนำมาตกแต่ง ส่วนเครื่องโลหะที่ทำจากทองแดง มีการนำทองแดงมาใช้เป็นโลหะเจือหลักสำหรับผลิตตัวเรือนเครื่องประดับโลหะเงินเจือ

- เครื่องไม้ หมายถึง งานฝีมือช่างที่ทำจากไม้ซุงหรือไม้แปรรูปเป็นท่อน เป็นแผ่น เพื่อใช้ในงานช่างก่อสร้างประเภทเครื่องสับ เครื่องเรือน เครื่องบูชา เครื่องตั้ง เครื่องประดับ เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องศาสตรา เครื่องดนตรี เครื่องเล่น และยานพาหนะ โดยอาศัยเทคนิควิธีการแกะสลัก สับ ขุด เจาะ กลึง ถาก ขุด และขัด

- เครื่องหนัง หมายถึง งานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ทำมาจากหนังสัตว์ โดยผ่านกระบวนการหมักและฟอกหนังเพื่อไม่ให้เน่าเปื่อย และให้เกิดความนิ่มนวลสามารถบีบงอได้ตามที่ต้องการ เครื่องหนังนิยมนำไปใช้เกี่ยวกับศิลปะการแสดง รวมถึงอุปกรณ์อื่น ๆ ที่มีหนังเป็นส่วนประกอบ

- เครื่องประดับ หมายถึง งานช่างฝีมือที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อการตกแต่งให้เกิดความงดงาม เริ่มต้นจากการใช้วัสดุที่พบได้ง่ายในท้องถิ่นนำมาผลิตเป็นเครื่องประดับตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ เป็นการใช้อัญมณีและโลหะมีค่าชนิดอื่น

- งานศิลปกรรมพื้นบ้าน หมายถึง งานที่มีการแสดงอารมณ์สะท้อนออกทางฝีมือการช่าง ให้ประจักษ์เห็นเป็นรูปธรรมเพื่อตอบสนองในด้านการยังชีพและความต้องการคุณค่าด้านความงาม เช่น ภาพเขียน งานปั้น งานแกะสลักงานหล่อ เป็นต้น

- ผลิตภัณฑ์อย่างอื่น หมายถึง งานช่างฝีมือดั้งเดิมที่ไม่สามารถจัดอยู่ใน ๙ ประเภทแรกได้ ซึ่งอาจเป็นงานช่างฝีมือที่ประดิษฐ์หรือผลิตขึ้นจากวัสดุในท้องถิ่นหรือจากวัสดุเหลือใช้ เป็นต้น

๓. วรรณกรรมพื้นบ้าน

วรรณกรรมที่ถ่ายทอดอยู่ในวิถีชีวิตชาวบ้านโดยครอบคลุมวรรณกรรมที่ถ่ายทอดโดยวิธีการบอกเล่า และที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร

ประเภท

- นิทานพื้นบ้าน หมายถึง เรื่องเล่าที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา ประกอบด้วย นิทาน เทวปกรณัม/ตำนาน นิทานศาสนา นิทานคติ นิทานมหัศจรรย์ นิทานชีวิต นิทานประจำถิ่น นิทานอธิบายเหตุ นิทานเรื่องสัตว์ นิทานเรื่องผี มุขตลก และเรื่องไม้ นิทานเข้าแบบของไทย

- ประวัติศาสตร์บอกเล่า หมายถึง เรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติการตั้งถิ่นฐาน การอพยพ ความเป็นมา และบุคคลสำคัญของชุมชน

- บทสวดหรือบทกล่าวในพิธีกรรม หมายถึง คำสวดที่ใช้ประกอบในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น บททำขวัญ คำบูชา คำสมา คำเวนทาน บทสวดสรภัญญ์ คาถาบทอานิสงส์ บทประกอบการรักษาโรคพื้นบ้าน คำให้พร คำอธิษฐาน ฯลฯ

- บทร้องพื้นบ้าน หมายถึง คำร้องที่ถ่ายทอดสืบทอดกันมาในโอกาสต่าง ๆ เช่น บทกล่อมเด็ก บทร้องเล่น บทเกี่ยวพาราสี บทจ้อย คำเซ็ง ฯลฯ

- สำนวนและภาษิต หมายถึง คำพูดหรือคำกล่าวที่สืบทอดกันมามีสัมผัส คล้องจองกัน เช่น โวหาร คำคม คำพังเพย คำอุปมาอุปไมย คำขวัญ คติพจน์ คำสบถสาบาน คำสาปแช่ง คำชม คำคะนอง ฯลฯ

- ปริศนาคำทาย หมายถึง คำหรือข้อความที่ตั้งเป็นคำถาม คำตอบ ที่สืบทอดกันมา เพื่อให้ผู้ตอบได้ทายหรือตอบปัญหา เช่น คำทาย ปัญหาเขาวนั้ ฆะหมี่

- ตำรา หมายถึง องค์ความรู้ที่มีการเขียนบันทึกในเอกสารโบราณ เช่น ตำรา โหราศาสตร์ ตำราดูลักษณะคนและสัตว์ ตำรายา ฯลฯ

๔. กีฬากฎมีปัญญาไทย

การเล่น การกีฬา และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ที่มีการปฏิบัติกันอยู่ในประเทศไทยและมีเอกลักษณ์สะท้อนวิถีไทย

ประเภท

- การเล่นพื้นบ้าน หมายถึง การเล่นของคนไทยในแต่ละวัยที่มีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กันออกไป โดยมีผลลัพธ์สุดท้าย คือ ความรัก ความสามัคคี และความสนุกสนานเพลิดเพลิน

- กีฬาพื้นบ้าน หมายถึง การเล่น และการแข่งขันของคนไทยในแต่ละวัย โดยมีอุปกรณ์และกฎกติกาที่เป็นลักษณะเฉพาะถิ่น

- ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หมายถึง วิธีการหรือรูปแบบการต่อสู้ที่ใช้ร่างกายหรืออุปกรณ์ โดยได้รับการฝึกฝนตามวัฒนธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดกันมา

๕. แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรมและงานเทศกาล

การประพุดติปฏิบัติในแนวทางเดียวกันของคนในชุมชนที่สืบทอดต่อกันมาบนหนทางของมรดกวิธี นำไปสู่สังคมแห่งสันติสุขแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของชุมชนและชาติพันธุ์นั้น ๆ

ประเภท

- มารยาท หมายถึง การประพุดติปฏิบัติที่ติงามต่อผู้อื่น
- ขนบธรรมเนียมประเพณี หมายถึง การประพุดติปฏิบัติและการกระทำกิจกรรมที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาในวิถีชีวิตและสังคมของชุมชนนั้น ๆ
- งานเทศกาล หมายถึง กิจกรรมที่กระทำตามกำหนดเวลาในรอบปี

๖. ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล

องค์ความรู้ วิธีการ ทักษะ ความเชื่อ แนวปฏิบัติและการแสดงออกที่พัฒนาขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและเหนือธรรมชาติ

ประเภท

- อาหารและโภชนาการ
- การแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน
- โหราศาสตร์และดาราศาสตร์
- การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- ชัยภูมิและการตั้งถิ่นฐาน

๗. ภาษา

เครื่องมือที่ใช้สื่อสารในวิถีการดำรงชีวิตของชนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งสะท้อน โลกทัศน์ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชน ทั้งเสียงพูด ตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียงพูด

ประเภท

- ภาษาไทย หมายถึง ภาษาราชการที่ใช้ในประเทศไทย
- ภาษาไทยถิ่น หมายถึง ภาษาที่ใช้ติดต่อสื่อสารตามท้องถิ่นต่าง ๆ สามารถสื่อความหมายสร้างความเข้าใจกันในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยแต่ละท้องถิ่นอาจพูดแตกต่างกันไปจากภาษาราชการ ทั้งในด้านเสียง คำ และการเรียงคำ ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นภาคเหนือ ภาษาไทยถิ่นภาคอีสาน ภาษาไทยถิ่นภาคกลาง และภาษาไทยถิ่นภาคใต้

- ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง ภาษาที่ใช้ติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น ๕ ตระกูลภาษา ได้แก่ กลุ่มภาษาตระกูลไท กลุ่มภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก กลุ่มภาษาตระกูลจีน - ทิเบต กลุ่มภาษาออสโตรเนเซียนติก และกลุ่มภาษาม้ง - เมียน

การขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า อนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ ฟื้นฟู และพัฒนาวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมพื้นบ้านมาอย่างต่อเนื่องตลอดมา โดยการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะตอบสนองต่อการกิจดังกล่าว

ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ - พ.ศ. ๒๕๕๒ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล และจัดทำฐานข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยปัจจุบัน ได้มีการจัดเก็บข้อมูล

ด้านศิลปะการแสดง จำนวน ๓๕๐ เรื่อง ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม จำนวน ๕๐๐ เรื่อง และด้านมุขปาฐะ จำนวน ๔๐ เรื่อง

เพื่อเป็นการต่อยอดการดำเนินงาน กรมส่งเสริมวัฒนธรรมจึงกำหนดภารกิจในการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมขึ้น โดยมีกิจกรรมสำคัญ คือ การขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นหลักฐานสำคัญของชาติและเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน รวมทั้งเป็นการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ อันจะนำไปสู่การสร้างความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า ยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุขของคนในสังคมต่อไป

ภาคผนวก

- : หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี
ที่ นร ๐๕๐๓/๒๘๕๐๔ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.
กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- : ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(๑)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขรับ P439
วันที่ 11 8 ค.ค. 2558
เวลา 14.42 น.

ที่ นร ๐๕๐๓/๒๗๕๐๔

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

สิงหาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นเรื่องด่วน ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ
รับที่..... คค. / ๒๕๕๘
วันที่..... ๑๘ / ค.ค. / ๕๘
เวลา..... ๑๖.๐๒ น.
สำนักการประชุม

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๗/๔๐/๕๘ วันที่ ๑๘/๘.๐/๕๘
เวลา ๑๕.๕๘ น. ส่ง พรบ.
สำนักการประชุม

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๗ (สมโภชา)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘
(0.003/0/ส)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

เหตุผล

โดยที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นสมบัติล้ำค่าที่ได้มีการสร้างสรรค์ สืบสม
ปลูกฝัง และสืบทอดในชุมชนจากคนรุ่นหนึ่งมายังคนอีกรุ่นหนึ่ง แต่ในปัจจุบันมรดกภูมิปัญญา
ทางวัฒนธรรมดังกล่าว ได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งภายในประเทศ
และต่างประเทศ บางครั้งมีการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ในทางที่บิดเบือน
หรือไม่เหมาะสมและอาจเป็นเหตุให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเหล่านั้นต้องเสื่อมสูญไป
อย่างน่าเสียดาย สมควรจัดให้มีการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ให้มีความสืบเนื่องและยั่งยืนสืบไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
พ.ศ.

.....
.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” หมายความว่า ความรู้ การแสดงออก การประเพณีปฏิบัติ หรือทักษะ ทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ หรือวัตถุ ซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชน ยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง

“ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มคนกลุ่มเดียวหรือหลายกลุ่ม ที่มีความรู้ มีการประเพณีปฏิบัติ สืบทอด หรือมีส่วนร่วมในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้น

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการส่งเสริมและรักษาตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา
- (๒) ศิลปะการแสดง
- (๓) แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล
- (๔) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล
- (๕) งานช่างฝีมือดั้งเดิม
- (๖) การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว
- (๗) ลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย

- (๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธานกรรมการ
- (๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสิบเอ็ดคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก อธิบดีกรมศิลปากร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร และประธานสภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
- (๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนแปดคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ด้านศิลปะการแสดง ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๓) ต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- ก. คุณสมบัติ
 - (๑) มีสัญชาติไทย
 - (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์
- ข. ลักษณะต้องห้าม
 - (๑) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
 - (๒) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง
 - (๓) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถูกเลิกจ้างจากหน่วยงานของเอกชนเพราะทุจริตต่อหน้าที่
 - (๔) เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๓) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๓) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๘ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๓) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างภายในหกสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้ และให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๓) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตามวาระหนึ่ง

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๓) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) รัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย

หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖

(๕) ต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดเสนอ

(๓) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๔) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการกลั่นกรองตามมาตรา ๒๑

(๕) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๖)

(๖) พิจารณาและให้ความเห็นชอบการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๗) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษา

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๘) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมเสนอ

(๙) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๑๐) ประกาศเกียรติคุณเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หรือหน่วยงาน ที่ทำคุณประโยชน์เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๑๑) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๑ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการกลั่นกรองขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะซึ่งประกอบด้วยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญตามลักษณะมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตามมาตรา ๔ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นทางวิชาการเพื่อประกอบการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแก่คณะกรรมการ

มาตรา ๑๓ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับแก่การประชุมคณะกรรมการ กลั่นกรอง คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

(๑) ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้อำนวยการกองกิจการเครือข่ายทางวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมศึกษา กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร และประธานสภาวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหกคน ซึ่งปลัดกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ด้านศิลปะการแสดง ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและชุมชนด้วย

ให้ปลัดกรุงเทพมหานครแต่งตั้งข้าราชการในสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร คนหนึ่งเป็นเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมส่งเสริมวัฒนธรรม คนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ทั้งนี้ ปลัดกรุงเทพมหานครอาจแต่งตั้งข้าราชการในสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร อีกคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา ๑๕ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสี่คน ได้แก่ วัฒนธรรมจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๑ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด และประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหกคน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ด้านศิลปะการแสดง ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและชุมชนด้วย

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๖ ให้คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ของกรุงเทพมหานครหรือจังหวัด แล้วแต่กรณี และอาจเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศต่อคณะกรรมการ

(๒) ดำเนินการร่วมกับชุมชนเพื่อจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๓) พิจารณาและคัดเลือกมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อเสนอขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อคณะกรรมการ

(๔) ประสานงานเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน รวมทั้งระดมทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๕) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๖) ส่งเสริมให้มีการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๗ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด โดยอนุโลม

มาตรา ๑๘ ให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ รับผิดชอบในงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศต่อคณะกรรมการ

(๒) เสนอแผนงานและโครงการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านเงินอุดหนุน ด้านวิชาการ ด้านการฝึกอบรม ด้านการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ด้านการอนุรักษ์และสืบทอด หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อคณะกรรมการ

(๓) เสนอมาตรการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม รวมทั้งแนวทางการร่วมมือระหว่างชุมชนที่มีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อคณะกรรมการ

(๔) รวบรวมและจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศ

(๕) ประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการ

(๖) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๗) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๘) ฝึกอบรมและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๙) ส่งเสริมให้มีการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๙ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ คณะกรรมการ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด คณะอนุกรรมการกลั่นกรอง คณะอนุกรรมการ คณะทำงานหรือกรมส่งเสริมวัฒนธรรม อาจเชิญบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็น หรือคำแนะนำทางวิชาการได้เมื่อเห็นสมควร และอาจขอความร่วมมือจากบุคคลใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงหรือเพื่อสำรวจกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

มาตรา ๒๐ เมื่อคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานครหรือคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการใดได้รับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ให้เสนอมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการนั้นต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณา

มาตรา ๒๑ ในการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการใด ตามมาตรา ๒๐ ให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมเสนอให้คณะกรรมการกลั่นกรองตามมาตรา ๑๒ พิจารณาให้ความเห็นทางวิชาการเพื่อประกอบการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม รายการนั้นของคณะกรรมการด้วย ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๒ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่ามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม รายการใดเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และสมควรได้รับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญา ทางวัฒนธรรม ให้อธิบดีประกาศการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้นในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๓ เมื่อปรากฏในภายหลังว่าการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญา ทางวัฒนธรรมรายการใดเป็นไปโดยคลาดเคลื่อนหรือสำคัญผิดในข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ หรือมีข้อเท็จจริงปรากฏที่เปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการมีอำนาจแก้ไขหรือยกเลิกการขึ้นบัญชี มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการนั้นได้

มาตรา ๒๔ ให้บรรดามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไว้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นสมบัติล้ำค่าที่ได้มีการสร้างสรรค์ สืบส่งต่อกันมา และสืบทอดในชุมชนจากคนรุ่นหนึ่งมาอีกคนรุ่นหนึ่ง แต่ในปัจจุบันมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมดังกล่าว ได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ บางครั้งมีการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ไปใช้ในทางที่บิดเบือนหรือไม่เหมาะสมและอาจเป็นเหตุให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเหล่านั้นต้องเสื่อมสูญไปอย่างน่าเสียดาย สมควรจัดให้มีการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้มีความสืบเนื่องและยั่งยืนสืบไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๒.๑ กำหนดบทนิยามคำว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” หมายความว่า ความรู้ การแสดงออก การประพฤติปฏิบัติ หรือทักษะ ทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ หรือวัตถุ ซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชนยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่ง ไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง และบทนิยามคำว่า “ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มคนกลุ่มเดียวหรือหลายกลุ่ม ที่มีความรู้ มีการประพฤติปฏิบัติ สืบทอด หรือมีส่วนร่วมในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้น (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ กำหนดลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการส่งเสริมและรักษา ตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (ร่างมาตรา ๔)

- (๑) วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา
- (๒) ศิลปะการแสดง
- (๓) แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล
- (๔) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล
- (๕) งานช่างฝีมือดั้งเดิม
- (๖) การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว
- (๗) ลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๒.๓ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๒.๓.๑) กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสิบเอ็ดคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก อธิบดีกรมศิลปากร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร และประธานสภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนแปดคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ด้านศิลปะการแสดง ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หรือด้านอื่น ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เป็นผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๕)

(๒.๓.๒) กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยต้องเป็นผู้ที่มีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ กำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ (ร่างมาตรา ๖ ร่างมาตรา ๗ ร่างมาตรา ๘ และร่างมาตรา ๙)

(๒.๓.๓) กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (ร่างมาตรา ๑๐)

(๑) ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบนโยบายและแผนการส่งเสริม และรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดเสนอ

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาของคณะอนุกรรมการกลั่นกรอง

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๖) พิจารณาและให้ความเห็นชอบการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๗) กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๘) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการส่งเสริม และรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมเสนอ

(๙) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๑๐) ประกาศเกียรติคุณเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หรือหน่วยงาน ที่ทำคุณประโยชน์เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๑๑) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณา หรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

(๒.๓.๔) กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญา ทางวัฒนธรรมแต่งตั้งคณะอนุกรรมการกลั่นกรองขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ ซึ่งประกอบด้วย ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญตามลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อทำหน้าที่ พิจารณาให้ความเห็นทางวิชาการเพื่อประกอบการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ของคณะกรรมการฯ (ร่างมาตรา ๑๒)

๒.๔ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด

(๒.๔.๑) กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญา ทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ กรรมการ โดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้อำนวยการกองกิจการเครือข่ายทางวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมศึกษา กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศึกษาที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร และประธานสภาวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหกคน ซึ่งปลัดกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ด้านศิลปะการแสดง ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านการเล่น พื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ ตามพระราชบัญญัตินี้ จำนวนหกคน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและชุมชน ในเขตกรุงเทพมหานครด้วย โดยมีฝ่ายเลขานุการฯ ร่วมกัน ได้แก่ ข้าราชการในสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร เป็นเลขานุการ และข้าราชการในกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เป็นผู้ช่วยเลขานุการ ทั้งนี้ อาจแต่งตั้งข้าราชการในสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร อีกคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้ (ร่างมาตรา ๑๔)

(๒.๔.๒) คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสี่คน ได้แก่ วัฒนธรรมจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๑ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด และประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหกคน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมพื้นบ้าน และภาษา ด้านศิลปะการแสดง ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและชุมชน ในเขตจังหวัดนั้น ๆ ด้วย โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๑๕)

(๒.๔.๓) คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (ร่างมาตรา ๑๖)

(๑) เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานครหรือจังหวัด แล้วแต่กรณี และอาจเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศต่อคณะกรรมการ

(๒) ดำเนินการร่วมกับชุมชนเพื่อจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๓) พิจารณาและคัดเลือกมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อเสนอขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อคณะกรรมการ

(๔) ประสานงานเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน รวมทั้งระดมทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๕) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๖) ส่งเสริมให้มีการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๒.๔.๔) การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด ให้นำบทบัญญัติเรื่องดังกล่าวของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมาใช้บังคับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๑๗)

๒.๕ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

กำหนดให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม รับผิดชอบในงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการฯ และให้มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศต่อคณะกรรมการฯ รวบรวมและจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศ ประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการฯ เสนอแผนงานและโครงการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เสนอมาตรการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม รวมทั้งแนวทางการร่วมมือระหว่างชุมชนที่มีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อคณะกรรมการ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ฝึกอบรมและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ส่งเสริมให้มีการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม รวมทั้งปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย (ร่างมาตรา ๑๘)

๒.๖ การจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

การจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดซึ่งต้องดำเนินการร่วมกับชุมชนโดยมีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นผู้รวบรวมและจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศ (ร่างมาตรา ๑๖ (๒) และร่างมาตรา ๑๘ (๒))

๒.๗ การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด ทำหน้าที่พิจารณาและคัดเลือกมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อเสนอขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมซึ่งกรมส่งเสริมวัฒนธรรมจะต้องเสนอให้คณะอนุกรรมการกลั่นกรองพิจารณาให้ความเห็นทางวิชาการเพื่อประกอบการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของคณะกรรมการฯ และเมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่ามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการใดเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการฯ กำหนด และสมควรได้รับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้อธิบดีประกาศการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้นในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๑๖ (๓) ร่างมาตรา ๑๘ (๓) ร่างมาตรา ๒๐ ร่างมาตรา ๒๑ และร่างมาตรา ๒๒)

๒.๘ บทเฉพาะกาล

กำหนดให้บรรดามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไว้ตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๔)

๒.๙ มาตรการรักษาการ

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๕)